

בלק

גליון מס' 415

י' תמוז תשפ"ב

גם להיות אדם נחמד כתוב בתורה!

הרב אפרים שרבני שליט"א

העניין טעון גיבוש • נא לא לקרוא בשעות התפילה

כעבור מספר ימים הגיע אותו אברך לביתו של רבינו לנחמו, והתחיל מתחנן לפני הרב שיסלח לו על שהטריד אותו בשעות כאלו קשות. השיב לו הרב יחד עם החיידך היפה שלו: "דע לך, כי פטירת רעייתי היא בעייתי הפרטית בלבד, ובעיה פרטית של אדם בחייו, לעולם אינה אמורה להפוך לבעיה של אנשים אחרים. אם לי לצערי לא קל, זה לא אומר שגם לך צריך להיות לא קל!". מאלף!

נכון שאף אחד מחר לא יכול להפוך לרב אוירבך, אבל תסכימו איתי שזה נוגע בקו המחשבה, ושדברים שנראו אתמול זניחים ודברים של מה בכך, לפתע הופכים לבעלי משמעות ומשקל גדול.

מי שיחזיק בדרך זו, לחשבון בכל צעד את העומד מולו ואת הרגשות שלו, הוא יעשה טוב לאנשים, אנשים יאהבו אותו, ויותר מהכל ה' יתברך יאהב אותו.

וכמו הסיפור המפורסם המופיע בתלמוד (תענית כב.) על רב ברוקא שזכה לגילוי אליהו, כשהיה שוהה בשוק הנקרא בית לפט.

ביקש רב ברוקא מאליהו, אם יוכל לגלות לו מי מתוך מאות האנשים הנושאים סלים בידיהם יזכו לשבת בחיק הצדיקים בגן עדן, והצביע לו על שני אנשים. לאחר בירורים, התגלה שאותם אנשים היו רגילים ללכת לאנשים שעברו טרגדיה, או שסובלים מדיכאון ולהרים את מצב רוחם.

זה לא סיפור שאני בודה מהלב, זהו סיפור שכתוב בתלמוד הבבלי, שלפני הרבה אנשים, יעמדו אותם אנשים שידעו לעשות טוב לאחרים. זאת התורה, כשאנשים יאהבו אותך הוא גם יאהב אותך, אך אם אנשים ישמרו ממך מרחק גם הוא ישמור ממך מרחק.

גדול המלבין שיניים לחבירו יותר ממשקהו חלבי (כתובות קיא.) זה לא עוד משפט, החייכן זה אחד האנשים המובחרים בשמים.

אני תמיד אוהב לספר שכשהייתי בחור, התלבטתי לאיזו ישיבה ללכת. ובסופו של דבר, הסיבה שבה בחרתי בישיבה שבה בחרתי, אינה בגלל המשגיח או ארוחת הצהריים המפוארת, אלא אך ורק בגלל בחור אחד שקיבל אותי בסבר פנים יפות ביום שהגעתי להיבחן.

אני לא יכול לשכוח איך הוא חיידך אלי ואמר: "בטח אתה עיני מכל היום הארוך הזה" הוא הלך לכמה רגעים וחזר עם כוס תה ועוגיות ואמר לי שוב בחיידך: "ברוך הבא, מה שתרצה אני כאן". אני לא אשכח את החיידך שלו, אחרי הכל אני חושב שהוא ראש הישיבה שלי. הוא קיים את התורה. ככה מקיימים את התורה.

לא ראיתי אותו שנים, אך אני בטוח שהוא מצליח בכל, כי אנשים

אמרו חז"ל בתלמוד (ברכות סג.): "איזוהי פרשה קטנה שכל גופי תורה תלוין בה? הוי אומר זו 'דרך ארץ'. שתי מילים שכל הדת תלויה בהן, דרך ארץ. ובמילים הכי פשוטות, להיות בן אדם. אנשים חושבים שדרך ארץ נגמרת בלזרוק את העטיפה לפח האשפה ולאכול עם פה סגור, זה הרבה יותר מזה.

יש גם אנשים שכביכול דואגים לקב"ה, גם אם זה על חשבון אחרים. הם רק לא יודעים שאם לאנשים אין נחת ממך, גם למעלה אין נחת ממך.

תאמינו לי! לפני כל ההתחזקות, בשמים רוצים אדם נוח, חייכן, מאיר פנים, אדם שנחמד להיות במחיצתו, בעבודה, בבית ובבית הכנסת, בזה כל התורה תלויה. איני מדבר על חסדים ולא על צדקות, על מינימום, להיות אדם נחמד, וכלשונו הזכה של בעל חובות הלבבות (שער הפרישות פ"ד): "החסיד אבלו בלבו וצהלתו בפניו".

מסופר על ר' ישראל מסלנט זצוק"ל, שעבר ברחוב בחודש אלול וראה את אחד מתלמידיו שפניו חתומות ורצינות, מאימת הדין שבאותם ימים. אמר לו ר' ישראל: "אמנם אתה ירא מאימת הדין, אך מה אני אשם בזה? מה עשיתי לך?".

כמה שזה משנה את התפיסה!

עם כל מה שאתה עובר, עם הקשיים שיש לך, עדיין אין לך היתר להחמיץ פנים, תהיה סימפטי, תהיה חייכן. שלום, שלום בחיידך. בוקר טוב, בוקר טוב בחיידך.

ישנו מעשה מבהיל על הגאון רבי שלמה זלמן אוירבך זצ"ל.

היה זה בשעת פטירתה של אשת נעוריו, הרבנית הצדקנית מרת חיה רבקה ע"ה, שהיתה עזר כנגדו במלוא מובן המילה במשך למעלה מיובל שנים. במוצאי אותה השבת שנפטרה בו הרבנית לבית עולמה, ירד הרב מן הקומות העליונות של בית החולים ופגש בדרכו את אחד מתלמידיו.

תלמידו שלא ידע מאומה על פטירתה של הרבנית, אף בשמחה לקראת רבו ובישר לו בחדוה על הבת שנולדה לו לפני זמן קצר. רבינו איחל לו במאור פנים ברכת מזל טוב, התעניין בשלום אשתו היולדת ובשלום התינוקת, והמשיך לשאלו אם בכוונתו לשלוח את אשתו לבית החלמה ליולדות.

התלמיד ביקש מהרב שיעשה 'מי שבירך' ליולדת ולבת, ושאל עוד כמה שאלות לגבי שמה של הילדה, סעודת ההודיה ועל חשיבות ההנקה. הרב ענה לו על כל שאלותיו במאור פנים, ולאחר מכן נפרד ממנו לשלום ללא שיהיה ניכר על פניו דבר מאבלו ומיגונו הכבד.

המשך שיחת הרב בעמ' 3 <<

בקרית מלאכי

בשעה 20:45

בית חכנסת "שערי רחמים"

רח' הרב "עובדיה יוסף" שכונת החתנה

במושב זבדיאל

בשעה 19:45

ברחוב זבדיאל 202

שיעור הרב אפרים שרבני שליט"א

ביום שני י"ב תמוז

11/7 למנינים

054-6284225

זמני השבת ירושלים

הדלקת נרות	19:33
לנוהגים 40 דק'	19:13
ציאת השבת	20:24
ציאת השבת (ר"ת)	21:20

הבית בהיבנותו

הנהגות אפי' התורה אברהם ואלה

זהירות! 'אבק קמצנות'

להוציא כסף על שלום בית! כל כך הרבה כסף יוצא לאדם על דברים לא חשובים ומיותרים, אולי שווה 'להפסיד' כמה מאות שקלים, כדי שהיא תחייך, אפי' שאתה חושב שזה מיותר! **[רבונו הארץ]** היה מצמצם בחפציו וקונה לעצמו תמיד את הזול והפשוט ביותר, ומאידך בטובת אשתו, היה מרבה בלי לחשבן הרבה, העיקר שלה יהיה טוב. **מסופר על הצדיק ר' אריה לוי זצ"ל**, שפעם באו אליו בני זוג כדי שישכיך שלום ביניהם. לאחר שזכה ועלה הדבר בידו, שיגר לו אותו אדם תרומה לשיבה. הרב החזיר לו את התרומה בצרוף מכתב בו כתב, במקום שתעלה צדקה לשיבה, מוטב שתקנה לאשתך בכסף זה בגדים ותכשיטים ותפיס דעתה. ישנם אנשים שמהדרים במצוות כמו אתרוג, גם בדברים שהם דרבנן או הידור בעלמא, אבל במצוות שמחת החג של אשתו – שהוא בבגדי צבעונים וכד' – הם מקמצים 'כי אין'.

דבר שני – אם תגיד לה לא, תחשוב האם זה באמת 'כי אין'? באמת כי המצב דחוק? אם נפתח את פירוט החשבון של היוזמה שלך, אנחנו נראה שהיא היא מוצדקת ובאמת אתה מצטמצם בכל ההוצאות, או נמצא שאתה מוציא הרבה כסף על דברים שטותיים, ורק כשהיא מבקשת אז 'נזכרת' שאין?

דבר שלישי – כל אדם מכיר באשתו ומכיר את עצמו, אם אתה יודע שלבסוף אתה תשתכנע ותקנה לה, לא היה עדיף לו היית מסכים מההתחלה? וכן לפעמים, בסוף ממלא הבעל אחר רצונה של אשתו אך בפנים 'חמוצות', ובוהו הוא המפסיד הגדול ביותר, שגם נראה בעיני אשתו כקמצן, וגם יצא הכסף מכיסו! [על זה אמרו: אכל, לקח ושילם!].

גם 'לא' צריך לדעת כיצד אומרים!

דבר רביעי – אם באמת החלטת שהדבר שהיא רוצה אכן מיותר ואין בו תועלת כלל, וגם האשה לבסוף לא תשמש בו כל כך וחבל, או שבאמת המצב לא מאפשר, תחשוב כיצד אומרים את ה'לא', כי חייב לומר את הדברים בצורה שיתיישבו על לבה, שהניסיון מורה שאם הוא אומר 'לא' בלי סיבה, זה גורם לאשה לחוץ ולשכנע, מה שאין כן כשמסביר דבריו בדברי טעם אשר מתיישבים על הלב. [כגון רבי עקיבא שהיה עני מרוד והבטיח לאשתו לכשירווח להם יקנה לה תכשיט 'ירושלים של זהב' - כן גם אתה יכול לומר לה: "אני מאד רוצה לקנות לך, בעייה שהמצב יהיה קצת פחות דחוק את תהיי הראשונה לקבל" – ובאמת יקיים דבריו!].

דבר חמישי – פעמים שהבית מתנהל כמו 'במלחמה', הבעל יוצר בביתו מצב בו הוא מתאמץ ככל שביכולתו להשאיר את הכסף אצלו, והאשה מצידה גם עושה כל שביכולתה ליסחוט ממנו כמה שאפשר. זה אינו מצב מתוקן, אלא המטרה צריכה להיות זהה, כי בסופו של דבר 'המינוס' הוא של שניהם, והרווחה גם היא של שניהם. [וכאן גם לאשה יש תפקיד חשוב, שהיא מצידה תשתדל לבקש לפי מה שצריך, ובהתחשבות במצבם הנתון, והבעל מצדו יעשה הכל כדי לתת לה כל שביכולתו]. וכן לא ישכח שאשתו מכירה אותו יותר טוב מכולם, ועל כולם הוא יכול 'לעבוד', אבל לא עליה. היא יודעת היטב מתי הוא נוהג בקמצנות, ומתי הוא באמת מחשב להוציא הוצאות בצורה נכונה. ומי שמבחין בעצמו שהוא לוקה במידת הקמצנות, עליו לעקרה ממנו, שהיא מידה רעה עד מאד, וכנ"ל.

ויש לציין הערה חשובה לאשה: פעמים רבות האשה מבקשת מבעלה לרכוש דבר מה, וכאשר הבעל מסכים בחפץ לב, הוא מבחין שאשתו אינה מרוצה בכך ואינה מביעה שום שמחה נוספת במה שקנה לה את מבוקשה, או שהוא רואה שאינה מעריכה את הדבר, ודבר זה בלי ספק גורם לבעל 'מחוסוס' לפעם הבאה שאשתו תבקש. לכן עליך להראות לו כמה זה שימח אותך, ולומר לו כמה את מעריכה שהוא 'הוציא', ובפרט כשהמצב דחוק, ואז תראי שהוא יהיה הראשון לתת לך תמיד! תנסי את זה בבית, ותראי.

"תגדיל ראש"

עוד דבר חשוב בעניין זה, פעמים על הבעל בעצמו לפנות לאשתו, לשאול ולהתעניין אם חסר לה משהו, כמה יפה וגאה הוא הדבר שפעמים אף תקדים אותה ותאמר: "לכי תקני לך חולצה או חצאית, הרבה זמן לא קנית לעצמך משהו...". האשה מאד מעריכה התעניינות כעין זו שהבעל מראה לה ולא מחכה עד שתבקש, וזה משמח אותה שלבעלה אכפת שלא יהיה חסר לה כלום. וכל שכן אם היא רומזת לך, **שעלי להגדיל ראש**, "מה אתה אומר יש לי מספיק בגדים לשת?!", ולא להיתמם כלא מבין את הרמז ולקוות שאולי היא תשכח. שבת שלום ומבורך! שמעון שורתי.

דיברנו בשבח האשה המנהיגה את ביתה בפשטות ואינה מבזבזת יותר מן הראוי. מעתה, עלינו לבאר את צדו של הבעל באותו עניין, שאצלו [לא כמו האשה] לפעמים הבעיה הפוכה - וקוראים לה 'קמצנות'! **חשוב להבהיר, כי יכול להשתמע מדברינו חס ושלום, שהתורה רוצה שהאדם יהיה קמצן, וזו טעות חמורה כמובן, התורה סולדת מקמצנים** [כמובא בספר הישר (שער ה), כי מידת הקמצנות היא המידה הגרועה שבכל המידות, ומי שיש בו זו המידה סימן הוא שיש בו כל המידות הרעות (נראה שרוצה לומר, שמידה זו מעידה על לבו שאינו טוב, וממילא סימן הוא שיש בו את כל המידות הרעות)].

אלא כל כוונתנו במאמרים הנזכרים הינה, שהאדם יחיה נכון, יהיה מחושב, ולא ינהג בממונו הפקר חס ושלום, והדבר אינו סותר כמלא נימה מידת הנדיבות שחייב בה כל יהודי! וממילא שהאדם מחושב, אדרבא, יוכל לביזו על הדברים החשובים באמת ברוחניות, ואף בגשמיות יוכל לחיות יותר ברוח, ויקבל תמורה אמיתית והוגנת עבור מה שמשלם, ולא ילך כספו לריק על מיני שטויות והרגלים רעים שסיגל לעצמו ממניעים לא טובים.

'העובר ושב' של אברהם אינו

נדגיש ונאמר, שאין עסקנו בבעל שאינו מוכן לתת לאשתו כלום וסוגר את כספו בכיסו עם מנעול ובריח, שאדם כזה - מסכן הוא ומסכנה אשתו. אלא בעייה נבאר את תכונת ה'רגישות לממוץ', שנוגעת בקמצנות שמצויה אצל הרבה מבני האדם. כתוב בזוהר הקדוש: **"יש מלאך שמקמץ ידיו של אדם וגורם לו שלהוציא פרטה - נעשה קשה לו כמו להוציא נשמה"**.

ובדורנו, שהמזונות באים בקושי יותר מימים עברו, יש לאדם רגישות לכספו [פעמים בצדק גמור], ולכן עלול לפולח - נכנה את זה - ב'אבק הקמצנות', אשר זו תכונה אשר הגורמת לפעמים לטלטלות בשלום הבית!

ודע בעל יקר! אמרו רבותינו בגמרא (בי"מ ט): **"אין הברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בעבור אשתו"** - ה'שעות הנוספות' שלך לא מביאות שפע לבית, אלא רק החיוכים שלה, רק שהיא מרוצה ושמחה. גם **רבונו הארץ** היה אומר, שאם האשה שמחה, מיד נעשה הבית כלי קיבול לשפע, אך אם האשה איננה שמחה, ח"ו נעשה צמצום בשפע אצל האדם. ואין בעל שלא מכיר את המצב שאשתו מגיעה ובקשה בפיה: **"מה אתה אומר בעלי... אולי נקנה..."**, או **"אין לי מה ללבוש..."** - שהתרגום המילולי של משפט זה הוא 'אני רוצה לקנות בגדים', או 'אנחנו צריכים... חדש! ועוד ועוד. וישנם בעלים שמרגישים 'איום ממש' על כיסם, קשה להם להיפרד מכספם ומגיבים: 'אין צורך, זה עדיין טוב...!', 'על מה את מדברת, כל הארון שלך מלא בגדים!', 'לפני חודש קנינו... מה לקנות עכשיו?!'.

כיצד על הבעל החכם לנהוג כאשר מרגיש 'איום' על כיסו?

דע לך, שקודם כל עליך לעצור ולא להשיב מיד. ומדוע? **קודם כל, הסיבה היא שעצם זה שאתה עוצר וחושב על בקשתה, זה כבר מראה לה שאתה לא מזלזל בצרכים וברצונות שלה וזהו רווח בפני עצמו, כך שאף אם התשובה תהיה שלילית, היא תבין אותך ולא תראה בעיניה כקמצן!** ומלבד זאת עתה עליך לחשב כמה דברים:

דבר ראשון - אתה צריך לחשוב, אולי כדאי לי מעט להידחק ולהרוויח שלום בית. [כמובן לא בהגזמה, כמבואר בתחילת הפרק, אלא לוותר על שאר דברים, כמו שיבואר בסמוך]. **על נוחות ברכב משלמים, על אוכל טוב משלמים, על נופש משלמים, מה שונה שלום בית שהוא הנאה, האושר והנחת הגדולים ביותר שיש לאדם, מאותם צרכים, לא שווה לך**

להזמנת דיסקים שיעורים מרתקים
של הרב **אפרים שרבי** שליט"א
הרב חיים 055-6777644

זה הזמן להתרענן
עם ים של ג'לונים
לפז ב"ב. צ'איוו. איוו. איוו. איוו. איוו.

ללא
עלות!

מגלים אוצרות

לראשונה: מלך בישראל

המלכת שאול

נותנים מידה מרובה של סבירות לזיהוי זה". למרבה הצער מחקריו של פרופ' לאפ לא נמשכו, שכן הוא טבע ליד קפריסין. כיום, ניצב על פסגת התל שלך של מבנה גדול הנראה למרחוק. זהו שלדו של הארמון שחוסיון מלך ירדן החל לבנות לעצמו שם, תוך הריסת חלק ניכר מהממצאים הארכיאולוגיים, אולם כיבוש האזור במלחמת ששת הימים, קטע את הבנייה.

פרופ' מיכאל-אבי יונה, מבכירי הארכיאולוגים בישראל, מציין כי ממצאי החפירות תואמים את הכתוב בספר שמואל כי בשלב מסוים, כנראה לאחר היחלשות שבט בנימין, עברה השליטה בגבעה לידי הפלשתים: "אָחַר כִּן תָּבֹא גִבְעַת הָאֱלֹהִים, אֲשֶׁר שָׁם נִצְבִי פְלִשְׁתִּים...". וכך הוא כותב: "העדויות הארכיאולוגיות מאשרת את שריפת החומה [של הגבעה] בראשית המאה ה-11 לפנה"ס, [ואילו] במחצית השנייה של המאה ה-11 (סוף תקופת השופטים - ימי שאול) קמה העיר מחדש.

בחפירות נתגלה בה מבצר מאותה תקופה, שצורתו מלבן (35 על 52) וחומתו עשויה אבני-גוויל וארבעה מגדלים מרובעים (9 על 13 מטר כל אחד) בפינותיה. מסתבר, שמבצר זה נבנה על ידי הפלשתים שהחזיקו חיל מצב בגבעה".

דברי הנביא שמואל לא איחרו להתגשם, ומיד לאחר המלכתו של שאול אנו רואים אימוץ של תכסיסי שלטון המצויים אצל העמים השכנים. לדוגמה, השתלטות על אדמות הארץ וחלוקתן מחדש לאנשי המלך, כפי שניבא הנביא: "וְאֵת שְׂדֵתְכֶם וְאֵת כְּרָמֵיכֶם וְזִיתְכֶם הַטּוֹבִים יִקַּח וְנָתַן לְעַבְדָיו". זאת למרות אישיותו הנעלה של שאול עצמו, שחכמי ישראל מתארים אותו כאדם עניו, צנוע וגומל חסד. חטא היחיד שעבורו הודח לבסוף מכס המלוכה היה שלא מילא אחר ציווי הנביא.

החוקרים עמדו על ההקבלה בין הנאמר במקרא לבין הנוהג המקובל בעמים: "התמורה העיקרית שנתחוללה בימי שאול היתה בתחום החברה, עליית מעמד חדש בחברה הישראלית, הוא מעמד מקורבי המלך. מטבע הדברים, היו אלה בני משפחתו של שאול – שבט בנימין. שאול העניק להם נחלות, ככל הנראה - מן האדמות שנכבשו מידי הפלשתים או שנלקחו מערי הגבעונים. עד ימיו שמרו הגבעונים על מסגרתם האוטונומית, אולם שאול החריס אותם ביד קשה. הענקת הקרקע למקורבים היתה אמנם בבחינת חידוש בישראל, אך נוהג מקובל למדי בעיר הכנענית. על כך מעידות התעודות האכדיות מארכלון מלכי אוגריט, מן המאות י"ד - י"ג לפנה"ס. תעודות אלה מעלות הקבלות אחדות לימשפט המלך המתואר בשמואל א, ח, כגון זכותו של המלך לגייס אנשים לצבאו ולהטיל מעשר על השדות. זכותו היתה גם לפטור שרים מכל החיובים האלו ומחויבים נוספים והמונח הטכני לכך בתעודות אלה הוא 'זכו' כלומר עשות את האדם 'נקי' – פטור ומשורר".

מיד לאחר הסכמת ה' לדרישתם של בני ישראל להמליך עליהם מלך, עובר הנביא לספר מעלותיו של המלך הישראלי הראשון אותו בחר ה', שאול: "וַיְהִי אִישׁ מִבְּנֵימִין... וַיִּשְׁמוּ שְׂאוּל, בְּחֹר וְטוֹב וְאִין אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל טוֹב מִמֶּנּוּ, מִשְׁכָּמוֹ וְנִמְעָלָה גְבָה מִכָּל הָעָם".

השם "שאול" נתגלה בשנת 2008 בחפירות ארכיאולוגיות בירושלים, בחותמת מתקופת בית ראשון. וכך נאמר בידיעה רשמית שפורסמה על ידי רשות העתיקות: "חותם עברי מתקופת בית ראשון. החותם נמצא בחפירה הנערכת בגן לאומי סובב חומות ירושלים, מטעם רשות העתיקות בשיתוף רשות הטבע והגנים, בניהולם של פרופ' רוני רייך מאוניברסיטת חיפה ואלי שוקרון מרשות העתיקות... החותם, העשוי עצם, נמצא שבור באלכסון, כאשר חלקו הימני חסר. שני קווים מקבילים מחלקים את פני החותם לשני רגיסטרים שבהם רשום באותיות עבריות: לשאל [...] ריהו. בקצה השם התחתון מופיעה נקודה מפרידה, ואחריה פרט דמוי צמח או פרי זעיר. שמו של בעל החותם השתמר בשלמותו, והוא הצורה החסרה של השם 'שאול'. הוא ידוע מן המקרא ומחותמות עבריים".

המלכת מלך בישראל (ולהבדיל, בתקופות מסוימות גם באומות) היתה כרוכה במשיחת המועמד בשמן, מעשה שהיה מסמל את כניסתו לתפקיד. וכך מתאר המקרא את משיחתו של שאול: "וַיִּקַּח שְׂמוּאֵל אֶת פֶּךָ הַשֶּׁמֶן וַיִּצַק עַל רֵאשׁוֹ וַיִּשְׁקָהוּ, וַיֵּאמֶר הֲלוֹא כִּי מִשְׁחָךְ ה' עַל נְחֻלְתּוֹ לְגַדִּי".

מלכות שאול

שאול, אם כן, מונה למלוך על ישראל. בספר שמואל כתוב כי עיר בירתו של שאול היתה ב"גבעה", מצפון לירושלים. היא היתה העיר הראשית של שבט בנימין, שבטו של שאול. העיר נקראה מאוחר יותר על שמו של שאול: "וַיִּשְׁאֹל עָלָה אֶל בֵּיתוֹ גִּבְעַת שְׂאוּל", וכן נקראה "גִּבְעַת הָאֱלֹהִים".

היכן העיר גבעה כיום? הארכיאולוג ויליאם אולברייט זיהה מקום זה בְּתֵל אֶל פּוֹל הנמצא על גבעה השוכנת כשבעה ק"מ מצפון לירושלים, כיום ליד שכונת פסגת זאב. הוא חפר במקום בשנת 3291 ואחריו חפר שם פרופ' פול ו. לאפ, ב-4691, ואכן בחפירותיהם נתגלו ממצאים מתקופת שאול, כולל חלק ממצודה גדולה, שמשערים שהיתה ארמונו של המלך. פרופ' עמיחי מזר כתב כי "הנתונים הגיאוגרפיים-היסטוריים, והן אלו הארכיאולוגיים,

המשך שיחת הרב « כאלו אהובים למטה ואהובים למעלה.

"לא ידעתי כל כך מה להשיב" סיפר, "האמת, שלשאלה כזו לא ציפיתי ועניתי בבושה שכבר הרבה זמן לא נכנס דבר מאכל לפי".

הרב מיד נכנס למטבח ובישל מרק חם (הרבנית לא הייתה בבית) ומזוג לר' אריה שיאכל. כשסיים לאכול, הביט בו הרב שוב בחיוך ואמר: "עתה לשאלה השנייה, מתי ישנת בפעם האחרונה על מטה נוחה וחמימה?".

"הייתי ממש המום" סיפר ר' אריה, "והשבתי לרב שגם לישון לא כל כך זכיתי בשלושת השבועות האחרונים".

הרב הכניסו לחדר השינה שלו, הציע לו את מטתו בשמיכות חמות ואמר: "לפני הכל אתה צריך לישון". "איני זוכר שינה כזו נעימה" סיפר, "לא אגזים אם אומר שזה היה ממש הצלת נפשות בשבילי".

"לאחר כמה שעות טובות של שינה, כשהתעוררתי, אמר לי הרב כשכל כולו שמח: "לאחר שתי השאלות הללו, אני יכול להודיע לך שעברת את המבחן והתקבלת לשיבה".

סיפר ר' אריה לייב, "שנים רבות עברו עלי מאז, צרות רבות הקיפו אותי, השואה האיומה שבה כל משפחתי נספתה, ועוד ניסיונות כל כך קשים, אך מה שהחזיק אותי בכל התקופה יותר מכל דבר אחר, הן שתי השאלות של מבחן הקבלה לשיבת גרודנא".

ואחרי סיפור כזה יש עדיין אנשים שחושבים פעמיים האם להאיר פנים או לחייך. שבת שלום לכל עם ישראל! אפרים שרבני.

תאמינו לי, אחת המחמאות הכי גדולות שאני יכול לקבל, שאומרים לי שהאברכים שלי חייכנים ונעימים, זה עושה לי נחת וכבוד, הרבה יותר משיאמרו לי שהם 'אריות' בתורה. כי שכל וחכמה יש להרבה אנשים, אך להארת פנים לא כל אחד זוכה.

מסופר על ילד בן ארבע עשרה, ר' אריה לייב היה שמו, שרצה ללמוד בישיבתו של גאון הדור ר' שמעון שקופ בישיבת 'שער התורה' בגרודנא.

הוריו היו עניים מרודים ולא יכלו אפילו לארגן לו כסף לנסיעות. כשעמד לצאת מביתו, אמו ברכה אותו בדמעות שיצליח במבחן ובישיבה, ומסרה לו שקית עם לחם שיהיה לו בדרכו הארוכה לגרודנא.

הדרך ארכה כשלושה שבועות, בה התגלגל בשינה בבתי כנסיות ובספסלים על אם הדרך, עד שהגיע לשיבה כשכל כולו רועד מקור וגווע ברעב. לאחר שנגרע קצת מן הדרך שאל את הבחורים היכן הוא אמור להבחן? והצביעו לו כולם אל עבר ביתו של הרב ראש הישיבה ר' שמעון שקופ.

כשהגיע אל ביתו של הרב התיישב למבחן שכל כולו לחוץ מן השאלות העומדות בעוד כמה רגעים להישאל. הרב הביט בו בחיוך רחב ולבבי ושאל: "שאלה ראשונה, מתי אכלת בזמן האחרון ארוחה חמה?".

הפלא ופלא

הפלאות הבראה

המלח הגואל אותי מכל רע

לא אחראית עליך". לקחתי את הדברים ברצינות. מאוד הפריע לי שבגיל 60 אני אמור להתחיל לדאוג לבריאות שלי. תהיתי, מהו בכלל המלח? האם שקית של שני שקלים בסופר יכולה לשבש לי את אורח החיים הבריאי? יצאנו לבדוק אודות התופעה המוזגזמת, ולא תאמינו מה גילינו. וכמו בכל שבוע, נתחיל.

אז מאיפה מגיע המלח אתם שואלים? יפה. מלח בצורתו הטבעית הוא בגבישים ענקיים. מקור המלח האדיר ביותר במזרח התיכון נמצא בהר סדום. הר סדום, הוא מאגר המלח הגדול ביותר בעולם. גובהו 230 מטר אורכו 11 קילומטר והוא עשוי מ 98% נתרן כלורי, דהיינו מלח טהור. המלח מופק מתהליך של כרייה. כריית המלח היא מלאכה עתיקת יומין. כיום, במפעלי ים המלח כורים את הגבישים העצומים, טוחנים אותם הדק היטב והנה לנו, מלח טרי שבכל רגע יעבור למדפי הסופר. מלח בישול הוא תרכובת של נתרן כלורי שהוא מינרל נפוץ מאוד בכדור הארץ ובעל חשיבות ביולוגית לבעלי חיים. תפקידו העיקרי של המלח, הוא לתיבול ולהכנת מזון. המלח הוא מוצק גבישי, המורכב מאניונים של כלור, וקטיונים של נתרן. (מילים קצת גבוהות תעמידו פנים שהבנתם).

שבת שלום לכל הקוראים היקרים. גיל 60. מזל טוב לכותב המוערך והבלתי מעורער, אה כן, והעניו, אברהם נון, לרגל הגיעו לגיל שיבה. חברים (מקווה שאמתיים), מכרים (ידוענים, ובלע"ז 'סלב') אנשי ציבור (לא מהכנסת או משהו, סתם מגזים), כולם הגיעו לאחל מזל טוב (האמת שמתנה לא ראיתי, אבל איך אומרים, שומר פתאים ה'). גם המנקה הידוע של המקווה 'משה אקונומיקה' הגיע לאחל את ברכתו בנימה אישית ומשמחת, והרבה הרבה ריח של כלור.

הפעם, בשונה מפעמים שעברו, אשתי החליטה שהיא לא מסתפקת רק בקפה ועוגה. הפעם, היא הרחיקה לכת. בשנים, טוגנים, עופות, בכל מכל כל. איך אומרים, 'פתחנו שולחן' לרגל המאורע האדיר, והשמחה, בשיא. אל הצלחת מזוגתי אורז פרסי חם, בשר ראש בנוסח עיראקי, לשון ושקדים, ולאחר פידור קל של מלח התחלתי לאכול. כולם נהנו מהמטעמים אשר עשתה, אנשים נשים וטף. לרע, הרגשתי את השינוי שחל בעקבות פיזור המלח. המאכל נהיה ערב לחיך, ופשוט כיף לפזר מלח בייחוד שהוא כזה זול.

לאחר שנפרדנו מכולם לשלום, התחלנו לארגן את הבית. הודיתי לנוות ביתי על כל הטרחה והעמל והחיוך כבר ניכר על פניה (מסכנה, עוד לא טיפלה בשן השחורה הקדמית, אז לצערי החיוך לא משהו, ובלשון המעטה). לאחר סיום השטיפה, הרגשתי סחרחורת. ראיתי הכל כפול, ותוך שניות מספר מצאתי את עצמי מעולף על רצפת בטה ושש. בערפול קל, שמעתי את אשתי זועקת לעזרה, תוך מספר שניות הגיעו המלאכים של 'הצלה' והחזירו אותי למסלול. לאחר שלקחו מדדים ובדקו את כל מה שצריך, הם אמרו לי שרמת הנתרן אצלי בגוף בכמות גבוהה ביותר ואילצו אותי ללכת לסדרת בדיקות מקיפות אצל דוקטור לודמילה חירוטובסקי. לא נותרה מחס שממנה לא נדקרת. תרופות, מדלי דם, כל דבר שרק אפשר לבלוע בלעתי. תמיד האיחול הירושלמי הוא 'תהיה בריא', אך הפעם הבנתי כמה המשמעות גדולה. נו, נו.

לאחר שסיימתי הכל, הלכתי לשמוע את חוות הדעת של הדוקטור. מספר 483 לחדר מספר 5 והנה אני נכנס. פרצופה של הדוקטור היה עמום. "כן אברהם תקשיב (מבטא רוסי כבד). הכל בסדר, הבדיקות יצאו נהדר. אך בפעם הבאה שתפריז עם המלח יש סיכוי מאוד גדול שזה ייגמר בכי רע. מעתה והלאה, אתה והמלח רחוקים אחד מהשני. ביום שתשוב להשתמש במלח, אני כבר

הנתרן נחוץ מאוד לתפקוד הגוף כיוון שהוא מאזן את היחס בין המערכות השונות בגוף. איבוד מלח מהגוף עקב הזעה, הקאה, או הטלה מרובה של שתן עלול לגרום למצב של מחסור במלח, שתסמיניו הם בעיקר חולשה וכן עוויתות. שימו לב טוב טוב. צריכה מוגזמת של מלח בישול, הנפוצה בתזונה המערבית, עלולה להוביל לבעיות חמורות כמו יתר לחץ דם, היווצרות אבנים בכליות ועוד. תאכלו מלח, רק אל תפריזו. רוצים אתכם בריאים עד מאה ועשרים. וכל בית ישראל יזכו לשבת של שלום, ממני אוהבכם אברהם נון.

לחם יש בהם כזית (ג). ואף בפחות מהשיעור הנ"ל אין לעשות כן, מפני שמביא לעניות (שולחן ערוך ד טו). ונחלקו האחרונים, האם נחשב שיעור כזית בצירוף פירורים, או צריך בכל חתיכה כזית, אמנם בכל גוונא אין לעשות כן. ובגמרא ובזוהר הקדוש, הפליגו מאד בחומרת המאבד פירורי לחם דרך ביזיון וכתבו דברים נוראים על העושה כן [ענין ברכות נ"ב, פסחים ק"א, ובהלכות ק"ה ובזוהר הקדוש פתח דף רמ"ד: הזרק פירורי לחם גורם לו להיות עו נוד ומביאו ללידי עניות ואינו יוצא מן העולם עד שיצטרף לבריות ר"ל. ומאידך, מצינו לסגולה טובה לאכול פירורי פת, וכ"כ בסי' תומר דברה (מנהגים פ"ה סעי' ג), שהחתיים ז"ע אכל פירורי המוציא כסגולה לזכרון. ענין הוריות י"ג. ובסי' יסוד יוסף (אות נ"ב) בשם החכמי המקובלים, שהוא סגולה לתיקון חטא קרי].

בל תשחית

לאכילה, אפשר להקל להשליכם על ידי עטיפתם בפני עצמם בשקית חתומה ה"טב (ואפילו יש בהם יותר מכזית (ע"י וזאת הברכה (סוף פ"ב) בשם הגר"י פ"ש, והגר"ח"פ שיינברג והגר"מ אליהו, שכתב להניחה בשקית ולעטפה בנייר, ואז ישליכה לאשפה, שלא גרע ממעשרות שמותר להשליכם בתוך שקית לאשפה. והו"ד להלכה בפסק"י (קפי אות ד). וכן הוא בשיעורי הגר"ש אלישיב (ברכות עמ' תקעב), ומפני שנשארת נקיה ולא נמאסת).

ולגבי לחם שנעטפש והעלה עובש, או שנפסל מאכילת אדם, בכל עניין אין אישור להשליכו לאשפה, ואפילו יש בחתיכות כזית ויותר (פסק"י (שם) וזאת הברכה (שם) בשם הג"י ברך).

א. שאלה: א) שאריות הפת שנשארו, האם מותר לזרקם לאשפה, ובאיזה אופן? ב) ומה הדין אם יש בהם פחות מכזית? ג) ומה דינו של לחם שהתעפש? ד) ומה הדין בעוגות ובפת הבאה בכיסוני, האם גם צריך להזהר כמו בפת?

תשובה: מבואר בשולחן ערוך (סימן קפ"א), שאסור מהדין לאבד חתיכות לחם שיש בהם כזית (ג). ואף בפחות מהשיעור הנ"ל אין לעשות כן, מפני שמביא לעניות (שולחן ערוך ד טו). ונחלקו האחרונים, האם נחשב שיעור כזית בצירוף פירורים, או צריך בכל חתיכה כזית, אמנם בכל גוונא אין לעשות כן. ובגמרא ובזוהר הקדוש, הפליגו מאד בחומרת המאבד פירורי לחם דרך ביזיון וכתבו דברים נוראים על העושה כן [ענין ברכות נ"ב, פסחים ק"א, ובהלכות ק"ה ובזוהר הקדוש פתח דף רמ"ד: הזרק פירורי לחם גורם לו להיות עו נוד ומביאו ללידי עניות ואינו יוצא מן העולם עד שיצטרף לבריות ר"ל. ומאידך, מצינו לסגולה טובה לאכול פירורי פת, וכ"כ בסי' תומר דברה (מנהגים פ"ה סעי' ג), שהחתיים ז"ע אכל פירורי המוציא כסגולה לזכרון. ענין הוריות י"ג. ובסי' יסוד יוסף (אות נ"ב) בשם החכמי המקובלים, שהוא סגולה לתיקון חטא קרי].

וזו היא הזהרה לנשים הצדקניות, שעניינה משוטטות ברצפת הבית תדיר, להזהר בעניין זה לכבד את מקום האכילה עם מטאטא, וכמו כן יזהרו בעת שאוספות את השולחן ובפרט שיש מפת ניילון חד פעמי, שאוספות את הלחם עם כל הפסולת של השולחן והלחם נמאס ומתבזה. ועל ידי זה יזכו לפרנסה בנחת ובכבוד כל הימים (ע"י בן איש חי (פ"ר שלח), שהזהיר בזה את הנשים).

אופני היתר לאבד פת: ומבואר במשנה ברורה (סק"י) בשם המגן אברהם ושאר אחרונים, שדווקא לדרוך עליהם, או לאבדם דרך ביזיון גדול הוא אסור, אמנם להשליכם למים אין חשש בפירורים שאין בהם כזית. ויש שכתבו, שלהשליך לכיור שהוא דרך ביזיון נראה שאסור (ע"י בסי' וזאת הברכה (סוף פ"ב)). ועוד כתבו פוסקי זמנינו, שאם ברור לו ששיירי הפת שוב אינם עומדים

ובגבי שאר מיני מאכל, מותר לזרוק אותם כל שאינו זורקם באופן שיש לחוש שמא יפלו במקום שאינו נקי, או שמא ימעכו מחמת הזריקה, באופן שימאסו לאכילה מחמת כן (וכתב בפסקי תשובות (שם), שהוא הדין לעוגות) (ע"י בדין זה בהלכה ברורה מה שהביא בשם האחרון והסכים להחמיר דבר, אפילו לא נמאסת ונפדת בוריקה). **שבת שלום שמעון שורתי.**

הקדמה: כתב הרמב"ם (פ"ו מהל' מלאכים ה"י): "כל המשבר כלים וקורע בגדים והורס בנין וכו' ומאבד מאכלות דרך השחתה, עובר בלא תשחית" [ולדעת חלק מהראשונים הוא איסור מהתורה ולחלקם הוא איסור דרבנן]. ועל פי הפוסקים, איסור ביזיון אוכלים נחלק לשני אופנים: א) הפסד אוכלין, דהיינו כל אוכל הראוי למאכל אדם אין להפסידו ממאכל אדם, אפילו מפסידו דרך כבוד ולא דרך ביזיון, שמכל מקום עצם הדבר שלוקח מאכל אדם ומפסידו מאכילת אדם יש בו משום ביזיון ובעיטה בטובה שנתן לו השי"ת. ב) ביזוי אוכלין, לזרוק ולהפסיד האוכלין דרך ביזיון והשחתה, והיינו אף באופן שהותר להפסיד האוכלין אין לעשות זאת דרך ביזיון, אלא בדרך כבוד.

א. שאלה: א) שאריות הפת שנשארו, האם מותר לזרקם לאשפה, ובאיזה אופן? ב) ומה הדין אם יש בהם פחות מכזית? ג) ומה דינו של לחם שהתעפש? ד) ומה הדין בעוגות ובפת הבאה בכיסוני, האם גם צריך להזהר כמו בפת?

תשובה: מבואר בשולחן ערוך (סימן קפ"א), שאסור מהדין לאבד חתיכות לחם שיש בהם כזית (ג). ואף בפחות מהשיעור הנ"ל אין לעשות כן, מפני שמביא לעניות (שולחן ערוך ד טו). ונחלקו האחרונים, האם נחשב שיעור כזית בצירוף פירורים, או צריך בכל חתיכה כזית, אמנם בכל גוונא אין לעשות כן. ובגמרא ובזוהר הקדוש, הפליגו מאד בחומרת המאבד פירורי לחם דרך ביזיון וכתבו דברים נוראים על העושה כן [ענין ברכות נ"ב, פסחים ק"א, ובהלכות ק"ה ובזוהר הקדוש פתח דף רמ"ד: הזרק פירורי לחם גורם לו להיות עו נוד ומביאו ללידי עניות ואינו יוצא מן העולם עד שיצטרף לבריות ר"ל. ומאידך, מצינו לסגולה טובה לאכול פירורי פת, וכ"כ בסי' תומר דברה (מנהגים פ"ה סעי' ג), שהחתיים ז"ע אכל פירורי המוציא כסגולה לזכרון. ענין הוריות י"ג. ובסי' יסוד יוסף (אות נ"ב) בשם החכמי המקובלים, שהוא סגולה לתיקון חטא קרי].

וזו היא הזהרה לנשים הצדקניות, שעניינה משוטטות ברצפת הבית תדיר, להזהר בעניין זה לכבד את מקום האכילה עם מטאטא, וכמו כן יזהרו בעת שאוספות את השולחן ובפרט שיש מפת ניילון חד פעמי, שאוספות את הלחם עם כל הפסולת של השולחן והלחם נמאס ומתבזה. ועל ידי זה יזכו לפרנסה בנחת ובכבוד כל הימים (ע"י בן איש חי (פ"ר שלח), שהזהיר בזה את הנשים).